

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

GREEN·S.E.E.D.S

TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S. (NASTAVNI PRIRUČNIK)

MODUL I
Sjeme za jačanje

CJELINA 3
**Učenikov osjećaj
pripadnosti**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ODGOVORNI ZA IOI "TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S."

Ángeles Parrilla Latas (University of Vigo)

AUTORI

CIES-UVigo, ES

Ángeles Parrilla Latas | Manuela Raposo Rivas | Esther Martínez Figueira | Silvia Sierra Martínez | Almudena Alonso Ferreiro | María Zabalza Cerdeiriña | Isabel Fernández-Menor | Adoración de la Fuente Fernández

SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD, CY

ODGOVORNI ZA PODUČAVANJE I TESTIRANJE "TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S." Giulia Benvenuto (IC

Bosco Chiesanuova, IT) | Alice Dalle (Région Vallée d'Aoste/Regione Valle d'Aosta, IT) | Golfo Kateva (Synthesis Center, CY) | Noemi Nieto Blanco (University of Vigo) | Miljenka Padovan Bogdanović (Srednja Skola Vela Luka, HR) | Eftychia Vlysidou (Diefthinsi Defterovathmias Ekpedefsis Chiou, GR)

PROJEKT

GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools

Project n. 2019-1-IT02-KA201-062254 www.greenseeds.eu

KOORDINATOR PROJEKTA

Maria Carla Italia (Glocal Factory, Italija)

PROJEKTNO PARTNERSTVO

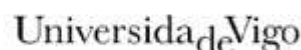
Ovaj je dokument jedna od 15 cjelina "Alata GREEN S.E.E.D.S.", Intelktualnog rezultata br. 1 istoimenog projekta. Pod vodstvom je Sveučilišta u Vigu, a provedeno je uz potporu svih partnera, s posebnim osvrtom na obuku o sadržaju alata, koja je radila i na njihovom testiranju. Jedinice su razvijene od rujna 2019. do kraja siječnja 2020. Sljedeća obuka, u dva koraka, trajala je do kraja lipnja 2020:

1. Obuka odgovornih država (5-6.03.2020)
2. Obuka učitelja na lokalnoj razini (1.04.2020 - 31.06.2020)

KAKO CITIRATI OVAJ DOKUMENT

CIES-UniVigo – Cjelina 3- Učenikov osjećaj pripadnosti, Modul 1 - Sjeme za jačanje, „Priručnik GREEN S.E.E.D.S.“, Projekt GREEN S.E.E.D.S. - Sinergija i okoliš za osnaživanje decentraliziranih škola, 2020

PARTNERS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CJELINA 1.3

UČENIKOV OSJEĆAJ PRIPADNOSTI, UKLJUČENOST I NEPRIPADANJE ŠKOLI I ZAJEDNICI.

Analiza institucionalnih i društvenih barijera i potpora

“Soba patnje”

*Ravnatelj ured čini me
uzemirenom i pod stresom jer tamo
učenici većinom idu kada se nešto
loše dogodi.*

„Brige”

*Ovu fotografiju sam napravila jer
mislim da je to važna tema te da je
dobro što škola pokušava probuditi
svijest o ovome problemu.*

Dvije gornje slike su fotografije koje su snimili srednjoškolci dok su radili foto-glasovnu aktivnost kako bi otkrili prepreke i pomogli u razvijanju osjećaja pripadnosti svojoj školi. Prva pokazuje barijeru; isključivo kaznena priroda ureda voditelja studija; prema riječima učenika, tamo odlaze samo ako se dogodilo nešto loše. Zbog toga se ne osjećaju dobro. Drugi je dio nečega što pomaže učenicima da se osjećaju pripadnima; u ovom slučaju učenik cijeni uključenost škole u društveno relevantna pitanja (obiteljsko nasilje).

Te dvije slike predstavljaju samo dva aspekta koja mogu povećati ili smanjiti učenikov osjećaj pripadnosti školi. Učenikov osjećaj da pripadaju i da su povezani sa školom je bitan za njegovo blagostanje i sposobnost da se prilagode školi akademski; nedostatak toga često rezultira odustajanjem od škole i neuspjehom. Ovakva situacije je posebno delikatna u ruralnim školama i razredima. Studije koje se bave pitanjem udaljenih i izoliranih područja slažu se da je važno povećati osjećaj pripadnosti među učenicima; to je produktivno ne samo u smislu njihovih akademskih rezultata, već i za njihove akademske težnje (Hardré, 2007). Ove težnje, koje u biti znače želju za učenjem te postavljanje srednjoročnih i dugoročnih ciljeva su mnogo manje izražene u ruralnim područjima.

1. Što je društvena uključenosti i isključenost?

Društveni angažman/uključenost definirali su by Wehlage, Rutter, Smith, Lesko and Fernández (1989) Newman (1992) kao psihološka inverzija od strane učenika tijekom procesa shvaćanja i ovladavanja znanjem i vještinama koje uči u školi. Kao takva, društvena uključenost znači da je učenik predan učenju; ovo je definitivno faktor u njihovom akademskom uspjehu i usvajanju znanja.

S druge strane, isključene/neuključene učenike su definirali Finn and Zimmer (2012) kao one koji ne sudjeluju aktivno u razredu, ne uključuju svoje kognitivne sposobnosti za učenje, ne pokušavaju razvijati odnos sa školom, ili koji se ponašaju neprikladno.

Ovakvi učenici nisu nepoznati mnogim nastavnicima; već su se susretali s ovakvim profilom učenika. Ipak, neuključenost se nije dogodila odjednom ili na licu mjesta; već se razvija kroz učenikov školski život, ponekad i prije njega. Nadalje, to je višedimenzionalan koncept jer učenik može biti neangažiran/isključen na više načina, prema različitim čimbenicima (sadržaju, razredu, odnosima...). Također, pošto je to i proces i rezultat, može voditi do učestalih izostanaka i, kao posljedica, isključenju (napuštanju) škole.

2. Kako prepoznati je li učenik uključen/angažiran ili isključen/neangažiran?

Angažiranost se očituje kroz učenikovo sudjelovanje u dnevnim zadacima, te nastojanju da ih se riješi točno; kada učenje učenike čini znatizeljnim, kada cijene obrazovanje i povrh svega, kada se osjećaju kao da pripadaju (González, 2015). Neangažiran učenik je onaj koji nije predan, koji ne sudjeluje u dnevnim aktivnostima, koji je apatičan prema svom obrazovnom iskustvu.

3. Što je to osjećaj akademskog pripadanja?

Element uključenosti/neuključenosti koji nije upitan je osjećaj akademskog pripadanja, osjećaj da si dio škole. Pripadanje odgovara emocionalnom dijelu uključenosti, koji se očituje kroz dva toka: osjećaj povezanosti i vrednovanje obrazovanja.

Nadalje, istraživanja su pokazala da se osjećaj pripadnosti razredu ili školi može povećati nastavničkim aktivnostima (npr. Suradničko učenje ili proaktivno vođenje razreda).

Goodenow (1993) definira pripadanje kao osjećaj da ste osobno prihvaćeni, poštovani, uključeni i imate podršku od društvenog okruženja. Primjena ove definicije na učenika značila bi da se učenik osjeća prihvaćeno, cijenjeno, uključeno i da ima podršku od drugih (nastavnika i kolega) u učionici; tj. Kada se učenik osjeća važnim dijelom života u svom razredu i aktivnostima razreda.

U ovom slučaju, istraživanje ponovno pokazuje direktan utjecaj koji učenikova iskustva u ruralnom okruženju i školi imaju na njegov akademski uspjeh i obrazovne težnje (Irvin, Meece, Byun, Farmer and Hutchins, 2011).

4. Koji faktori utječu na akademsku pripadnost?

Kada smo u školi, u poziciji smo da utječemo na poboljšanje osjećaja pripadnosti školi. Faktori koji na to utječu su raznovrsni. Karakteristike škole, odnos s nastavnicima i vršnjacima su neki od bitnijih. Što se tiče karakteristika škole, veličina, izgled i lokacija su bitni. Male škole, koje sadrže manji broj razreda i one koje su smještene u ruralnim područjima potiču osjećaj pripadnosti (Eisner, 2001). Kod odnosa učenik-nastavnik, zapažena podrška, upravljanje konfliktima te način na koji je odnos uspostavljen igraju veliku ulogu. Stoga, pristupačnost nastavnika, stvaranje toplih odnosa, uspješno upravljanje konfliktima i osjećaj nezavisnosti prema nastavnicima, koji se razvija tijekom škole potiče osjećaj pripadnosti. Što se tiče odnosa s vršnjacima, biti prihvaćen ili odbačen od strane neke grupe je usko vezano za osjećaj (ne)pripadnosti školi. Prijateljstvo nudi emocionalnu podršku dok odbacivanje vodi pojačanom niskom samopouzdanju.

5. Savjeti za unaprjeđivanje osjećaja pripadnosti školi

Kao što je već spomenuto, ruralne škole u sebi nose veliki potencijal što se

osjećaja pripadnosti tiče, njihova veličina i način rada omogućavaju bliske odnose između njihovih članova. Ovo su neki savjeti za poboljšanje osjećaja pripadnosti kod učenika:

O ODNOSIMA

- Stvorite sigurno okruženje koje promiče dobrobit učenika u učionici.
- Promovirati bliske odnose sa studentima.
- Odnosi odnosa u razrednoj grupi.

O METODOLOGIJI I KURIKULUMU

- Osvrnite se na posebne potrebe svakog učenika na najbolji mogući način.
- Razvijajte participativne i inkluzivne metodologije poučavanja i učenja.
- Potaknite aktivan i participativan grupni rad.
- Primijenite različite metode vrednovanja.

O ODNOSIMA IZVAN ŠKOLE

- Uspostavite kontinuirani kontakt s obiteljima.
- Povežite školu sa zajednicom; koristiti okolicu kao nastavni resurs.

O NASTAVNIČKIM DUŽNOSTIMA

- Promatrajte druge učitelje u učionici kao metodu učenja.
- Koordinacija i organizacija učitelja: suradnički rad s ostalim članovima škole.

O OKRUŽENJU U ŠKOLI I U UČIONICI

- Pravila pregovaranja i uspostavljanja škole ili učionice. Neka škola bude ugodno mjesto, više osjećaja prazne škole (pažljivo s prostorom).

NAPRAVI U SVOJOJ UČIONICI

Goodenow (1993) je dizajnirao ljestvicu za mjerenje osjećaja pripadnosti koji osjećaju studenti; ova se ljestvica naziva

Psihološki osjećaj školskog članstva; sastoji se od 18 stavki koje omogućuju ocjenu ovog broja.

PSSM

No	ITEM
1	Osjećam se kao sastavni dio škole.
2	Ljudi ovdje primjećuju kad sam u nečemu dobar.
3	Ljudima poput mene teško je biti ovdje prihvaćen.
4	Ostali učenici ove škole ozbiljno shvaćaju moja mišljenja.
5	Većina nastavnika u [ime škole] zainteresirana je za mene.
6	Ponekad se osjećam kao da ne pripadam ovdje.
7	U ovoj školi postoji barem jedan učitelj ili druga odrasla osoba s kojom mogu razgovarati ako imam problema.
8	Ljudi u ovoj školi su prijateljski nastrojeni prema meni.
9	Ovdje učitelje ne zanimaju ljudi poput mene.
10	Uključen sam u puno aktivnosti u [ime škole]..
11	Prema meni se postupa s jednakim poštovanjem kao i prema ostalim studentima
12	Osjećam se vrlo različito od većine ostalih učenika ovdje.
13	U ovoj školi zaista mogu biti svoj.
14	Učitelji me ovdje poštuju.
15	Ljudi ovdje znaju da mogu dobro raditi.
16	Volio bih da sam u drugoj školi.
17	Ponosan sam što pripadam [ime škole]
18	Ostali studenti ovdje me vole takvog kakav jesam.

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Neka vaši studenti raspravljaju o idejama sadržanim u ovim rečenicama i stvore desetak savjeta za koje učenici smatraju da im mogu pomoći da se osjećaju bolje

u školi. Kad završite, zalijepite dekalog na vidljivo područje u učionici i školi kako biste potaknuli kulturu u kojoj učenici sudjeluju u svojoj školi i identificiraju se s njom

IZVORI

Eisner, C. (2001). *Making the grade: a report on SAT I results in the nation's urban schools*. Washington, DC: Council of the Great City Schools.

Finn, J. D. and Zimmer, K. S. (2012). *What is it? How does it matter?* En S. L. Christenson, A. L. Reschly and C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 97-131). Nueva York: Springer.

Goodenow, C. (1993). *Classroom belonging among early adolescent students: relationships to motivation and achievement*. *Journal of Early Adolescence*, 13(1), 21-43.

González, M^a. T. (2015). *Los centros escolares y su contribución a paliar el desenganche y el abandono escolar*. *Revista de currículum y formación del profesorado*, 19(3), 158-176.

Hardre, P. L. (2007). *Preventing motivational dropout: A systemic analysis in four rural high schools*. *Leadership and Policy in Schools*, 6, 231-265.

Irvin, M.J., Meece, J.L., Byun, S., Farmer, T. y Hutchins, B.C. (2011). *Relationship of School Context to Rural Youth's Educational Achievement and Aspirations*, *J Youth Adolescence*, 40, 1225-1242.

Newmann, F. (1992). *Student engagement and achievement in American secondary schools*. New York: Teachers College Press.

Wehlage, G. G., Rutter, R. A., Smith, G. A., Lesko, N. y Fernández, R. R. (1989). *Reducing the risk: Schools as communities of support*. London: The Falmer Press.

ZA VIŠE INFORMACIJA

ENGLISH

Baumeister, R. and Leary, M. (1995). *The need to belong desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*. *Psychological Bulletin*, 117(3), 487-529.

Fredicks, J., Blumenfeld, P. and Paris, A. (2004). *School engagement: potential of the concept, state of the evidence*.

Review of Educational Research, 74(1), 59-109.

Voelkl, K. E. (2012). *School identification*. En S. L. Christenson, A. L. Reschly and C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 193-218). Nueva York: Springer.

Barley, Z. A. and Beesley, A. D. (2007). *Rural school success: What can we learn?* Journal of Research in Rural Education, 22(1). Retrieved from <http://jrre.psu.edu/articles/22-1.pdf>

Barley, Z. A. and Brigham, N. (2008). *Preparing teachers to teach in rural*

schools (Issues & Answers Report, REL 2008–No. 045). Washington, DC: U.S. Department of Education. Retrieved from

http://ies.ed.gov/ncee/edlabs/regions/central/pdf/REL_2008045_sum.pdf

SPANISH

Escudero, J. M. (2011). *Los centros escolares como espacios de aprendizaje y de desarrollo profesional de los docentes*. En M.T. González (Coord.), *Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares* (pp.117-144). Madrid: Síntesis.

González, M^a. T. (2017). *Desenganche y abandono escolar, y medidas de reenganche: algunas consideraciones*. *Revista de currículum y formación del profesorado*, 21(4) 17-37.

DISCLAIMER: "The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.